

§ 180

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaoston esitys kaupunginhallitukselle Varjakanpuiston luonnonsuojelun perustamisesta sekä hoito- ja käyttösuunnitelman hyväksymisestä

HEL 2023-013253 T 11 01 04

Esitys

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto esitti kaupunginhallitukselle ja edelleen Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle Varjakanpuiston luonnonsuojelun perustamista sekä alueen hoito- ja käyttösuunnitelman hyväksymistä vuosille 2025–2034.

Ympäristö- ja lupajaosto edellytti, että tulvavallin ja tulvavallin mahdollisen korottamisen aiheuttamia ympäristöhaittoja alueen kuivumisen lieventämistä, esimerkiksi johtamalla vesi kuivempaan kohtaan aluetta, selvitetään. Jaostolle selvitetään asian edistymistä hoito- ja käyttösuunnitelmakauden puoliväliin mennessä.

Käsittely

Asian aikana kuultavana oli ympäristötarkastaja Jere Salminen. Asiantuntija poistui kuulemisensa jälkeen kokouksesta.

Vastaehdotus:

Laura Kolehmainen: Muutetaan esityksen perusteluja seuraavasti: Ympäristö- ja lupajaosto edellyttää, että Broändanpuron luonnonsuojelulla sijaitsevan osan luonnonmukaistaminen selvitetään hoito- ja käyttösuunnitelmakauden puoliväliin mennessä.

Kannattaja: Hanna Hannus

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto päätti yksimielisesti hyväksyä Laura Kolehmaisesta vastaehdotuksen mukaan muutetun ehdotuksen.

Vastaehdotus:

Laura Kolehmainen: Ympäristö- ja lupajaosto edellyttää, että tulvavallin ja tulvavallin mahdollisen korottamisen aiheuttamia ympäristöhaittoja alueen kuivumisen lieventämistä, esimerkiksi johtamalla vesi kuivempaan kohtaan aluetta, selvitetään. Jaostolle selvitetään asian edistymistä hoito- ja käyttösuunnitelmakauden puoliväliin mennessä.

Kannattaja: Hanna Hannus

07.12.2023

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto päätti yksimielisesti hyväksyä Laura Kolehmainen vastaehdotuksen mukaan muutetun ehdotuksen.

Esittelijä

yksikön päällikkö
Laura Walin

Lisätiedot

Jere Salminen, ympäristöasiantuntija, puhelin: 09 310 21549
jere.salminen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Varjakanpuiston luonnonsuojelualan rajaus
- 2 Hoito- ja käyttösuunnitelma
- 3 Salassa pidettävä (Tietosuojalaki § 29)

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Kannanottajat

Otteen liitteet

Esitysteksti

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Esitysehdotus

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto esittää kaupunginhallitukselle ja edelleen Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle Varjakanpuiston luonnonsuojelualan perustamista sekä alueen hoito- ja käyttösuunnitelman hyväksymistä vuosille 2025–2034.

Esittelijän perustelut

Hakemus Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle Varjakanpuiston luonnonsuojelualan perustamiseksi

Suojelun perusteet ja tarkoitus

Helsingin kaupungin luonnonsuojeluohjelmassa 2015–2024 (https://www.hel.fi/static/liitteet/kaupunkiymparisto/asuminen-jaymparisto/luonto/Luonnonsuojeluohjelma_uusin_2021.pdf) on esitetty luonnonsuojelualan perustamista Varjakanpuistoon. Alueesta käytetään luonnonsuojeluohjelmassa nimeä Varjakanpuiston tervaleppäleh-

07.12.2023

to. Ohjelmassa suojelun tarkoituksiksi on määritelty kasvistoltaan ja linnustoltaan arvokkaan luhta- ja lehtoalueen säilyttäminen sekä alueella elävien lepakoiden elinmahdollisuuksien turvaaminen.

Suojeltavaksi esitettävällä alueella täyttyy luonnonsuojelulain 43 §:ssä mainittu luonnonsuojelualueen perustamisen yleinen edellytys ”alueella elää tai on uhanalainen, harvinainen tai harvinaistuva eliölaji, eliöyhteisö, luontotyyppi tai ekosysteemi”.

Alueen sijainti ja rajaus

Varjakanpuisto sijaitsee Vartiokylän ja Vuosaaren kaupunginosien rajalla, Vartiokylänlahden perukassa.

Helsingin kaupungin luonnonsuojeluohjelmassa suunniteltua rajausta on tarkistettu suojelun valmistelussa. Rajausperusteina on käytetty luontotyyppien luonnontilaisuutta, tonttien rajoja, ulkoilureittien ja teiden sijaintia sekä kantakartan rantaviivaa. Aluetta voitiin rajata laajemmaksi kuin luonnonsuojeluohjelmassa erityisesti ottamalla merenrannan avointa kosteikkoa mukaan rantaviivaan asti. Myös pohjoisempaa aluetta oli mahdollista rajata muun aluesuunnittelun estämättä monessa kohtaa leveämmäksi ja pitemmälle pohjoiseen kuin luonnonsuojeluohjelmassa. Toisaalta tulevaisuuden tulvasuojelutarpeiden ennakointi antoi aiheen rajata aluetta pienemmäksi kuin luontotyyppien nykytilan perusteella olisi aiheellista. Kaupunkiympäristön julkaisussa ”Mellunkylänpuron ja Vartiokylänlahden hulevesi- ja meritulvaselvitys” vuodelta 2023 ehdotetaan Varjakanpuiston alueelle tulvasuojelun lisätoimia. Alueen itäosaan rakennettua meritulvavallia on julkaisun mukaan tarve korottaa nykyisestä tasosta tulevina vuosikymmeninä. Lisäksi julkaisussa esitetään, että Vartiokylänlahden länsipuolista asutusta ja liikennettä tulisi suojata tulvalta korottamalla Varjakanvalkama-tietä tai rakentamalla erillinen tulvavalli tien reunaan. Luonnonsuojelualueen rajaamisessa varauduttiin näihin toimenpiteisiin leikkaamalla alueesta pois itäosan tulvavalli sen reunasta laskien kymmenen metrin vyöhykkeellä sekä kaventamalla aluetta länsireunasta kymmenestä kahteenkymmeneen metriin aiemmin suunnitellusta laajuudesta.

Suunnitellun luonnonsuojelualueen pinta-ala on 4,6 ha.

Luonnonsuojelualueen rajaus on esitetty liitteenä 1.

Valmistelu

Helsingin kaupungin ympäristönsuojelu ja ohjaus -yksikkö tilasi Ympäristösuunnittelu Enviro Oy:ltä kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksen vuonna 2022 ja hoito- ja käyttösuunnitelman vuonna 2023. Kasvilli-

suus- ja luontotyyppitietoa täydennettiin hoito- ja käyttösuunnittelun aikana.

Hoito- ja käyttösuunnitelmaa varten kutsuttiin koolle talvella 2023 ohjausryhmä, johon kuului edustajia kaupunkiympäristön toimialalta ympäristöpalveluista, kaupunkitila- ja maisemasuunnittelupalveluista, asemakaavoituksesta, ja yleiset alueet -palveluista sekä kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan ulkoilupalveluista ja Staran ympäristönhoidosta. Ryhmä kokoontui kolme kertaa. Lisäksi luonnonsuojelualueen perustamisen valmistelija neuvotteli alueen rajaamiseen vaikuttavista yhdyskuntatekniikan ja tulvasuojelun suunnitelmista asemakaavoituksen, katu- ja liikennesuunnittelupalvelujen sekä teknistaloudellisen yksikön asiantuntijoiden kanssa.

Hoito- ja käyttösuunnitelmasta järjestettiin 16.10.2023 Teamsissä verkkotilaisuus, jossa oli mahdollisuus kommentoida suunnitelmaa ja esittää kysymyksiä alueesta. Suunnitelma oli ennen tilaisuutta nähtävillä kaupungin verkkosivuilla.

Luonnonsuojelualueen perustamisesityksestä sekä hoito- ja käyttösuunnitelmasta pyydettiin kannanotto Helsingin luonnonsuojeluyhdistykseltä (Helsy), Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys Tringalta, Puotila-Seuralta ja Vuosaari-Seuralta. Helsy ja Puotila-Seura jättivät kannanotot. Kannanottojen sisältö ja vastineet on esitetty jäljempänä perustamisesityksessä.

Hoito- ja käyttösuunnitelma on esityksen liitteenä 2

Kiinteistötiedot ja omistus

Tuleva luonnonsuojelualue sijaitsee Helsingin kaupungin omistamilla kiinteistöillä 91-45-9903-28, 91-45-9903-134, 91-435-3-300 ”Rastila”, 91-54-9903-6, 91-45-9909-3 ”Vartiokylänlahden vesialue”, ja 91-54-9909-1 ”Vesialue Vartiokylänlahdessa”. Lainhuutotodistukset ovat esityksen liitteenä 3.

Kaavoitus ja muut aluesuunnitelmat

Suunnitellulla luonnonsuojelualueella on ovat voimassa asemakaavat 9260, 12008 ja 12770. Alueen länsiosassa voimassa olevissa kaavoissa 9260 ja 12008 suojeltavalla alueella on merkintä VL eli lähivirkistysalue, pieneltä osin kaavassa 9260 myös W eli vesialue. Varjakanpuiston itä- ja keskiosissa voimassa olevassa kaavassa 12770 suunniteltu luonnonsuojelualue on osoitettu lähivirkistysalueeksi, jolla on luonnonsuojeluarvoa (VL/sl) ja vesialueeksi, jolla on luonnonsuojeluarvoa

07.12.2023

(W/sl). Alue säilyy virkistyskäytössä suojelun jälkeen, joten luonnonsuojelualueen perustamisesta ei seuraa kaavamuutosten tarvetta.

Helsingin yleiskaavassa 2016 suunniteltu luonnonsuojelualue on pääasiassa virkistys- ja viheraluetta, itäosistaan myös asuntovaltaista aluetta (A4). Helsingin kaupungin luonnonsuojeluohjelman kohde on merkitty yleiskaavan oikeusvaikutteiseen kaupunkiluontokarttaan suojeltavaksi tarkoitetuksi alueeksi. Asuntovaltaisen alueen osuudella on voimassa yleiskaavan voimaantumisen jälkeen laadittu asemakaava 12770, jonka merkintä (VL/s) ratkaisee alueen käyttötarkoituksen.

Puotilan, Vartioharjun ja Fallpakan aluesuunnitelmassa vuosille 2012–2022 ei ole osoitettu luonnonhoitotoimia eikä kunnostus- tai peruskorjaustoimenpiteitä Varjakanpuiston alueelle.

Korvaus

Helsingin kaupunki ei hae korvausta luonnonsuojelualueen perustamisesta.

Luonnon monimuotoisuus

Luontotyypit ja kasvillisuus

Varjakanpuisto on suurimmaksi osaksi kosteapohjaista lehtometsää ja märkää tervaleppäluhtaa. Merenrannassa on avoin ruovikkoinen vyöhyke. Alueen halki virtaa mereen laskeva Broändanpuro. Nykyiset metsiköt ovat olleet vuosikymmeniä sitten maatalouskäytössä, mutta ehtineet kehittyä melko järeäpuustoisiksi tervalepikoiksi ja lehtimetsiksi. Tervalepikko on edustavinta alueen eteläosassa, jonne merivesi nousee ajoittain. Varjakanpuistoon purkautuu myös pohjavesiä, ja alueen lounaisosassa on ympäristöstään selvästi erottuvaa tihkupintaista läheteikköä. Näiden elinympäristöjen yleinen luonnontila on hyvä, sillä kostea maasto ei ole houkuttellut ulkoilijoita eikä puustoa ole käsitelty. Broändanpuron uoma ei ole luontainen, vaan se on kaivettu 1970-luvulla. Uomaa on myös siirretty 2010-luvulla. Suunnitellulla luonnonsuojelualueella sitä ei ole kuitenkaan pengerrytetty kivillä kuten yläpuolisella puroosuudella.

Tulvasuojelutoimenpiteet ja luontaisen vesitalouden muutokset ovat aiheuttaneet lehto- ja luhtakuvioiden kuivumista ja vaikuttaneet haitallisesti niiden kasvillisuuteen. Useat haitalliset vieraskasvilajit, erityisesti jättipalsami, lännenpalsami ja rikkapalsami, ovat heikentäneet luontotyyppien edustavuutta.

07.12.2023

Alueen metsiköt ovat suureksi osaksi kosteaa runsasravinteista lehtoa, joka on valtakunnallisesti vaarantunut (VU) luontotyyppi. Lisäksi lounaisosassa tavataan erittäin uhanalaista (EN) tuoretta runsasravinteista lehtoa. Alueen pohjoisosassa lehdot ovat hyvin kulttuurivaikutteisia, minkä vuoksi niille ei ole määritetty hoito- ja käyttösuunnitelmassa luontotyyppiä. Märimmät tervalepikot kuuluvat erittäin uhanalaiseen metsäluhtiin. Lisäksi merenrannassa esiintyy paju- ja ruokoluhtaa, jotka eivät ole uhanalaisia luontotyyppiä. Pienialaisesti alueella esiintyvä luontotyyppi lähteiköt on luokiteltu valtakunnallisesti vaarantuneeksi ja Etelä-Suomessa erittäin uhanalaiseksi luontotyyppiksi.

Merkittävä lajisto

Suunniteltu luonnonsuojelualue kuuluu suureksi osaksi Helsingin kaupungin luontotietojärjestelmän arvoluokan I kasvikohteeseen. Alueella kasvaa useita Helsingissä uhanalaisiksi, silmälläpidettäviksi tai muuten huomionarvoisiksi arvioituja kasvilajeja. Kunnallisesti uhanalaisiksi arvioituja ovat liereäsara, hirssisara, pikkumatara ja mesimarja. Muuten huomionarvoisista ja vaateliaista lajeista lehtopalsami, rantayrtti ja purolitukka esiintyvät Varjakanpuistossa varsin runsaina.

Varjakanpuisto kuuluu yhdessä Vartiokylänlahden pohjukan ulompien osien kanssa Helsingin luontotietojärjestelmän arvoluokan 3 tärkeään lintualueeseen. Alueella tavataan monipuolisesti lehtimetsien ja kosteikkojen linnustoa, mutta linnustotiedot ovat osittain vanhentuneita. Vuonna 2022 kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksen yhteydessä Varjakanpuistosta todettiin kahdeksan punaisen listan lintulajia, joilla oli todennäköisesti reviiiri alueella. Huomionarvoisin niistä on erittäin uhanalainen nokikana.

Lisäksi erittäin uhanalainen taimen nousee Broändanpuroon.

Alueen käyttö ja saavutettavuus

Varjakanpuisto on erittäin suosittua virkistysaluetta. Alueen läpi liikkuvia ihmisiä arvioidaan olevan vähintään satoja päivittäin. Alueella liikutaan lähinnä kävellen ja polkupyörällä. Kulku keskittyy suunnittelualan ulkoilureiteille, joiden verkosto on tiheä ja hyväkuntoinen. Puustoiset, kosteapohjaiset alueet ovat vaikeakulkuisia eivätkä houkuttele liikumiseen.

Helsingin itäinen rantareitti kulkee Varjakanpuiston halki Broändanpuron molemmin puolin pohjois–eteläsuuntaisia ulkoiluteitä pitkin niitä yhdistävän, puron yli kulkevan tieosuuden kautta. Puron ylittävällä sillalla on rantareittiä esittelevä opastaulu. Sen lähellä ulkoilureitin varrella on roska-astia. Puron ylittävä ulkoilutie yhtyy lännessä Tankovainiontie-

07.12.2023

hen. Luonnonsuojelualueen ulkopuolelle rajatun tulvavallin päällä kulkevalta ulkoilureitiltä on kaksi kapeampaa reittiyhteyttä alueen itäpuolisille kaduille. Alueen lounaiskolkasta on yhteys länsipuoliselle asuinalueelle. Ulkoilureitit ovat valaistuja ja esteettömiä. Broändanpuron eteläpäässä on uoman molemmilla rannoilla ulkoilijoiden, todennäköisesti vapaa-ajankalastajien käyttämä, umpeutumassa oleva polku.

Alue on hyvin saavutettavissa myös bussilla käyttäen itäpuolella sijaitsevan Rantakiventien pysäkkejä. Henkilöautolla alueelle saapuva voi käyttää pohjoispuolella noin kolmensadan metrin kävelymatkan päässä luonnonsuojelualueesta sijaitsevaa pysäköintialuetta.

Uhkatekijät

Aluetta uhkaavat lähitulevaisuudessa erityisesti haitallisten vieraskasvilajien runsastuminen, jos niitä ei torjuta aktiivisesti. Alueelta todettiin vuonna 2022 viisi haitallisena pidettävää vierasta kasvilajia: jättipalsamia, lännenpalsamia, rikkapalsamia, kanadanpiiskua ja pajuasteria. Erityisesti jätti- ja lännenpalsami ovat levinneet laajalle Varjakanpuistossa. EU:n vieraslajiluetteloon kuuluva kookas jättipalsami tukahduttaa erityisen tehokkaasti luontaista kasvillisuutta rehevissä lehdoissa ja luhdissa.

Mahdolliset tulevana vuosikymmeninä toteutettavat tulvasuojelutoimenpiteet voivat vaikuttaa haitallisesti luonnonsuojelualueen kasvillisuuteen ja luontotyypeihin, vaikka luonnonsuojelualueen raja-alue on suunniteltu niin, että olemassa olevaa valliä ei koroteta eikä länsireunaan kaavailtua uutta valliä rakenneta luonnonsuojelualueen puolella. Nykyisen vallin rakentamisesta on todettu aiheutuneen Varjakanpuistoon haitallisia vesitalouden ja kasvillisuuden muutoksia.

Alueen pohjois- ja länsiosassa on maanalaisia hulevesiviemäriputkia. Putkilinjojen kaivaminen auki putken korjausten tai vaihdon vuoksi vaikuttaa väistämättä haitallisesti luontotyypeihin ja kasvillisuuteen ainakin linjojen kohdalla. Samassa yhteydessä myös puutteellisesti hallitut työmaavedet voivat muodostaa uhkatekijän luontoarvoille. Putkien nykyinen kunto ei ole tiedossa.

Luonnonsuojelualueen yläpuolisen valuma-alueen maankäytön muutokset voivat vaikuttaa haitallisesti alueen luontoon esimerkiksi valunta- ja kosteusolosuhteiden muuttuessa.

Varjakanpuiston luontoon ei näytä kohdistuvan suunnitelmakaudella selviä liikkumisesta aiheutuvia uhkatekijöitä. Alueella ei ole hallitsematonta virkistyskäyttöä, josta aiheutuisi mainittavaa kasvillisuuden ja

maaperän kulumista, roskaantumista tai merkittävää häiriötä eläimistöle.

Hoito- ja käyttösuunnitelma

Luonnonhoidon suunnitelma

Hoito- ja käyttösuunnitelmassa ei ole suunniteltu luonnonsuojelualueelle muuta luonnonhoitoa kuin haitallisten vieraskasvilajien torjunta. Torjunnan tavoitteena on niiden hävittäminen tai ainakin merkittävä vähentäminen. Toimenpiteet kohdennetaan erityisesti palsamilajeihin, jotka esiintyvät alueella haitallisista lajeista runsaimpina. Torjunta toteutetaan niittämällä tai kitkemällä. Torjuntatöitä on tarpeen tehdä myös luonnonsuojelualueen lähistöllä, erityisesti pohjoispuolella, mistä haitalliset lajit leviävät helposti alueelle.

Suunnitelmakaudella selvitetään purouoman luonnonmukaiseksi muuttamisen mahdollisuudet.

Virkistyskäytön suunnitelma

Hoito- ja käyttösuunnitelmassa esitetään tulevalle luonnonsuojelualueelle virkistyskäyttöä palvelevia rakenteita: opastauluja, penkkiä ja rantakosteikkoon rakennettavaa katselulavaa. Varjakanpuistossa on valmiiksi reittejä riittävästi ja ne ovat erittäin hyväkuntoisia, joten reitistöä ei ole tarpeen suunnitella eikä kunnostaa lähitulevaisuudessa. Kulkua ei ole myöskään tarvetta rajoittaa reittien ulkopuolella, koska kostea-pohjainen ja suureksi osaksi tiheäpuustoinen maasto ei houkuttele ulkoilijoita.

Alueelle ehdotetaan neljää pääopastaulua ja yhtä kohdeopastaulua, jossa kerrotaan pääopastaulussa esitettyä laajemmin jostakin alueen erityisarvosta tai tietyistä osa-alueista. Lisäksi alueelle tarvitaan rauhoitusmääräystauluja. Pääopastaulujen selviä paikkoja ovat reittien varret alueen rajoilla. Kohdeopasteen paikaksi on suunniteltu Broändanpuron ylittävän sillan vieressä sijaitsevan pienen kuntoilupaikan reunaa. Samalle paikalle asennetaan myös penkki.

Katselulavan paikaksi esitetään Vartiokylänlahden länsirannan avointa kosteikkoa. Katselulavalle rakennetaan lyhyet pitkospuut läheiseltä ulkoilureitiltä. Lisäksi tälle kohtaa reitin varteen asennetaan pyöräteline.

Ehdotus rauhoitusmääräyksiksi

1. Yleiset rajoitukset

Alueella on kielletty:

07.12.2023

- rakennuksien, rakennelmien ja teiden rakentaminen;
- maa-aineksen, kivien ja kaivoskivennäisten ottaminen ja maa- tai kallioperän vahingoittaminen tai muuttaminen;
- kasvien tai niiden osien ottaminen ja vahingoittaminen;
- luonnonvaraisten eläinten pyydystäminen, tappaminen tai häiritseminen ja niiden pesien hävittäminen;
- tulenteke, telttailu ja muu leirytyminen sekä muut toimet, jotka vaikuttavat epäedullisesti alueen luonnonoloihin, maisemaan tai eliöeläinten säilymiseen.

2. Liikkumisrajoitukset

Edellä mainittujen toimenpiteiden lisäksi on kielletty:

- moottoriajoneuvolla liikkuminen, lukuun ottamatta alueen hoidon kannalta välttämätöntä liikkumista;
- koirien, kissojen ja muiden lemmikkieläinten irti pitäminen.

3. Sallitut toimenpiteet

Edellä olevien määräysten estämättä alueella on sallittua:

- marjojen ja ruokasienten poimiminen;
- kunnallistekniikan kunnossapitoon liittyvät toimet;
- Broändanpuron kunnostus ELY-keskuksen hyväksymän erillisen suunnitelman mukaisesti;
- tonttien, ulkoiluteiden ja polkujen ylläpitoon ja turvallisuuteen liittyvät toimet;
- haitallisten vieraslajien torjunta;
- luonnonsuojelualueen rakennepiirteiden ja lajiston kartoittaminen;
- ELY-keskuksen hyväksymän hoito- ja käyttösuunnitelman mukaisesti toimenpiteiden toteuttaminen sekä
- virkistyskäytölle vaarallisten puiden kaataminen ELY-keskuksen suostumuksella.

4. Rauhoitusmääräyksistä poikkeaminen

ELY-keskus voi yksittäistapauksessa myöntää poikkeuksen luonnonsuojelualueelta koskevista rauhoitusmääräyksistä, jos poikkeaminen ei vaaranna alueen perustamistarkoitusta ja on tarpeen alueen luonnonsuojelun, käytön tai tutkimuksen tai muinaismuiston hoidon kannalta.

Kustannusarvio

Hoito- ja käyttösuunnitelman toteuttaminen edellyttää investointeja, joiden kokonaiskustannuksiksi on arvioitu 240 000 euroa. Selvästi suurin

07.12.2023

kustannuserä on katselulava, jonka kustannuksiksi on arvioitu pitkospuureitti mukaan lukien 200 000 euroa. Jatkuvan kunnossapidon ja hoidon, mikä sisältää muun muassa vieraslajien torjunnan, on arvioitu maksavan keskimäärin noin 20 000 euroa vuodessa. Vieraslajien torjunnan kustannusten oletetaan laskevan suunnitelmakauden aikana toimenpiteiden tuottaessa tulosta.

Kannanotot

Puotila-Seura ry:

Puotila-Seura ilmoitti lyhyesti puoltavansa luonnonsuojelualueen perustamista Helsingin kaupungin esittämällä tavalla ja pitävänsä erityisesti katselulavaa ja uutta penkkiä hyvinä asioina.

Helsy ry:

Helsy kiittelee Helsingin kaupunkia luonnonsuojelualueen perustamisesta ja sen luonnonsuojeluohjelmaa laajemmasta aluerajauksesta, mutta muistuttaa samalla alueella toteutettujen tulvapenkereen rakentamisen ja Broändanpuron siirron haitallisista luontovaikutuksista. Yhdistys toivoo vielä laajempaa aluetta suojeluun niin, että alueen länsiosa ulottuisi pohjoisessa Mellunkylänpurolle asti. Tätä perustellaan sillä, että rajauksessa on jouduttu huomioimaan tulevan ja korotettavan tulvavallin vaatima tila ja siten supistamaan nykytilan perusteella suojeluun kelpaavaa aluetta.

Helsy toivoo, että tulevat tulvasuojelurakenteet toteutettaisiin mahdollisimman pienimuotoisesti tai ne jätettäisiin mieluiten kokonaan rakentamatta. Tulvien haittoja voidaan kannanoton mukaan vähentää luopumalla lisärakentamisesta Varjakanpuiston lähialueilla. Alueen luontotyyppien todetaan hyötyvän ajoittaisesta tulvimisesta.

Helsy yhtyy hoito- ja käyttösuunnitelmassa esitettyyn arvioon vieraskasvilajien aiheuttamasta vakavasta uhasta alueen luontoarvoille ja kehottaa varaamaan riittävästi resursseja torjuntaan. Lisäksi yhdistys ehdottaa poistamaan muitakin haitallisiksi luokiteltuja, alueella toistaiseksi pienellä alueella kasvavia kasvilajeja (pajuasteria, kanadanpiiskua ja karhunköynnöstä) kuin hoito- ja käyttösuunnitelmassa torjuttaviksi ehdotettuja palsamilajeja. Karhunköynnöstä ei mainita suunnitelmassa suojeluun esitettävällä alueella kasvavana lajina, mutta sitä on havaittu aivan alueen itäisen osa-alueen pohjoisrajan tuntumassa. Kannanotossa todetaan suojeltavan alueen ulkopuolelle jäävien vieraslajikasvustojen poistamisen vaikuttavan positiivisesti myös luonnonsuojelualueen vieraslajitilanteeseen.

07.12.2023

Helsy kehottaa huomioimaan hoito- ja käyttösuunnitelmassa ehdotetun katselulavan sijoituksessa luonnonsuojelualueen elinympäristöt ja kasvillisuuden.

Ehdotettuja rauhoitusmääräyksiä pidetään kokonaisuutena hyvinä, mutta toivotaan kuitenkin teiden ja polkujen ulkopuolella pyöräilyä lisättäväksi kieltoihin.

Helsy muistuttaa lopuksi, että hoito- ja käyttösuunnitelman ruotsin- ja englanninkieliset kuvailulehdet ovat kirjoittamatta.

Vastine:

Vartiokylän puolella päädyttiin esitettyyn luonnonsuojelualueen pohjoisrajaan useiden mahdollisesti tulevaisuudessa toteutettavien, luontoa muuttavien toimenpiteiden takia. Muun muassa maanalaisten, isojen viemäriputkien tuleva uusimistarve aiheuttaa epätietoisuutta siitä, voiko paikka säilyä luonnonmukaisena. Luonnonsuojelualueen pohjoisraja on vedetty ilmakuvasa vielä ympäristöään avoimempaan erottuvan, itä-länsisuunnassa kulkevan putkilinjan eteläreunaa pitkin. Ennen pitkää putki joudutaan kaivamaan esiin vaihtoa varten, mikä väistämättä aiheuttaa enemmän tai vähemmän vahinkoa luonnolle. Toinen putkilinja samalla osa-alueella kulkee Mellunkylänpuron vartta pitkin. Suojeltavaa aluetta ei haluttu muutenkaan rajata aivan Mellunkylänpurolle asti, koska sen eteläpuolelle on merkitty asemakaavaan puronvartta seuraava ohjeellinen uusi ulkoilureitti. Lisäksi kaupungin katu- ja liikennesuunnitelun asiantuntija toi esille rajausta koskevassa keskustelussa Mellunkylänpuron uuden rummun asentamisen sekä teknistaloudellisen yksikön edustaja Sipoon uuden runkoviemärin suunnitelman, jossa viemärin linjaus kulkee vierestä Tankovainiontietä pitkin. Luontotyytit eivät ole onneksi Helsyn suojeluun ehdottamalla laajennusalueella erityisen edustavia tai luonnontilaisia.

Viemäriputkia on myös ehdotetun suojelurajauksen sisäpuolella, ja niiden uusimistarve tulee tulevaisuudessa myös siellä eteen. Luonnonsuojelualueelle ehdotetuissa rauhoitusmääräyksissä on mahdollistettu kunnallistekniikan kunnossapitoon liittyvät toimenpiteet, joten osa Helsyn ehdottamasta laajennuksesta voisi tämän perusteella kuulua luonnonsuojelualueeseen. Putkien uusimisen salliminen ei tietenkään sinänsä poista siitä aiheutuvaa luontoarvojen heikentymistä. Varjankuistoon tulisi suunnitella nykyisille putkilinjoille vaihtoehtoja, joiden toteuttamisessa alueen arvokkaat luontotyytit ja lajit vahingoittuvat mahdollisimman vähän. Putkia voidaan toivottavasti siirtää ehdotetun rajauksen sisältä Helsyn ehdottamalle laajennusosalle, jolla Varjankuiston luhdat ja lehdot eivät ole edustavimmillaan.

07.12.2023

Helsyn huoli lisätulvasuojelun mahdollisista haitoista on aiheellinen. Kaupungin ympäristö- ja luontoasiantuntijat osallistuvat tulvasuojelutoimenpiteiden suunnitteluun, jotta luonnonsuojelun näkökulmat huomioidaan.

Vieraslajien poistamiseen luonnonsuojelualueelta varaudutaan asiaankuuluvasti. Torjunta on tarpeellista myös lähialueilla, ja ympäristönsuojelu ja ohjaus -yksikkö suunnittelee toimia yhteistyössä puistot ja viheralueet -yksikön kanssa. Hoito- ja käyttösuunnitelmassa esitetyt vieraslajien torjunnan kustannukset saattavat vaikuttaa pieniltä. Torjunnasta tehdään sopimus usean alueen kunnossapidosta vastaavan urakoitsijan kanssa, minkä vuoksi yksittäisellä alueella tehtävien toimenpiteiden kustannuksia on vaikea täsmällisesti laskea. Vieraslajien torjunnan arvioituja kustannuksia on kertaalleen nostettu yleisötilaisuudessa saadun palautteen perusteella.

Esittelijä pitää hyödyllisenä myös Helsyn mainitsemien muidenkin vieraslajien poistoa kuin alueella runsaana esiintyvien jätti-, lännen- ja rikkapalsamin. Erityisesti muistutus karhunköynnöksen torjunnan tarpeellisuudesta on aiheellinen, koska se menestyy varjoisilla kosteilla kasvupaikoilla, jollaisista Varjakanpuiston tuleva luonnonsuojelualue pääasiassa koostuu. Laji kannattaa poistaa tässä vaiheessa, kun se ei vaadi vielä paljoa lisäresursseja.

Lintujen ja maiseman katseluun tarkoitettu lava on tarkoitus rakentaa luonnonsuojelualueen elinympäristöt ja kasvillisuus huomioiden kuten Helsy toivoo.

Varjakanpuiston maasto on lähes kautta alueen kosteaa, jopa upottavaa, joten pyöräilijöiden ei uskota ajavan kuin satunnaisesti ulkoilureittien ulkopuolella. Alue ei erityisesti kiinnosta maastopyöräilijöitä, sillä korkeuserot ovat siellä pienet. Hoito- ja käyttösuunnitelman laatinut konsultti ei havainnut maastossa pyöräilystä mitään merkkejä. Reittien ulkopuolisen pyöräilyn kieltäminen tuntuu näin ollen merkityksettömältä.

Ruotsin- ja englanninkieliset kuvailulehdet ovat kirjoittamatta hoito- ja käyttösuunnitelman laatimisen tiukan aikataulun vuoksi. Ne tilataan kääntäjältä siinä vaiheessa, kun ELY-keskus on päättänyt hyväksyä hoito- ja käyttösuunnitelman ja suunnitelma julkaistaan.

Hoito- ja käyttösuunnitelmaan tehdyt muutokset

Helsyn kannanoton johdosta hoito- ja käyttösuunnitelmaan muutettiin niin, että myös karhunköynnöstä poistetaan alueelta.

07.12.2023

Toimivalta

Hallintosäännön 16 luvun 2 §:n 1 momentin kohdan 12 mukaan ellei toimivallasta ole muutoin säädetty tai määrätty, kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto tekee esityksen kaupunginhallitukselle sellaisissa jaoston toimialaan liittyvissä asioissa, jotka kuuluvat kaupunginhallituksen tai valtuuston toimivaltaan.

Hallintosäännön 19 luvun 5 §:n 1 momentin mukaan ellei toisin ole säädetty tai määrätty, kaupungin puhevaltaa käyttää ja kaupungin esitykset ja lausunnot ulkopuoliselle antaa kaupunginhallitus.

Esittelijä

yksikön päällikkö
Laura Walin

Lisätiedot

Jere Salminen, ympäristöasiantuntija, puhelin: 09 310 21549
jere.salminen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Varjakanpuiston luonnonsuojelun rajaus
- 2 Hoito- ja käyttösuunnitelma
- 3 Salassa pidettävä (Tietosuojalaki § 29)

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote
Kannanottajat

Otteen liitteet
Esitysteksti
Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto 23.11.2023 § 167